

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétéves és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, május 16.

Szociálisták a képviselőházban.

Az a szertelen hajsza, melyet *Ugron* Gábor ellen indítottak, megtermette fanyar gyümölcsöket.

Azoknak vásik el tőle a foguk, a kik elültették a plántát.

Ma újra *huszonöt* összeférhetlenségi bejelentés érkezett a képviselőház elnökéhez, javarészt szabadelvű párti képviselők ellen.

Nem szólunk ezuttal ama riadalomról, a mely ennek folytán az összes, nagyszámú összeférhetetlenek táborában keletkezik, ama sápadozásról, a melyet ezek a bejelentések felidéztek, a darazsak ijedt röpködéséről, a mely ennek folytán támadt. Nem szólunk most erről, ismételjük, bár nem utolsó látvány, a mikor a kényelmetlenség, sőt kellemetlenség érzete zavarja azokat az urakat, a kik ma, a mikor szakadatlanul hangzik a jog, törvény és igazság hármasságja, nem tudják élvezni nyugodt lélekkel az előnyöket, a melyet nekik a képviselőséggel összeférhetetlen állások nyújtanak.

Más jelenség merült föl itt a szociálisták akciója folytán, mely a helyzeteket előtérbe viszi.

A törvény alapján minden bejelentőnek joga van az összeférhetlenségi bizottság előtt megjelenni, ott az esetre vonatkozólag nézeteit előadni és így nyilatkozatokat is tenni, a melyeket a bizottságnak kötelessége nyugodtan meghallgatni.

És így nemsokára új látványosságra fogunk ébredni, a mely a törvényhozás

előtt folyik. Ott fognak állni a törvényhozás e bizottsága előtt, a melynek munkája hihetetlen módon megszorodott a törvényhozók, mint vádlottak s az ő megbízók, a polgárok, mint vádlók.

Micsoda burleszk kép lesz ez? Micsoda zavarok lesznek ebből? Mert e bizottság jó politikusokból van összeválogatva. Ezek soha sem találtak összeférhetlenségi esetet még ez ideig, de a vádlók sem nem bizottsági tagok, sem nem politikusok s így heves jelenetek fognak lefolyni, melyben vagy a bizottság hagyományos eljárási módja győz, de akkor elvész a hit a parlamentárizmusban, mely idáig is sok próbára volt téve, vagy a vádlók érve győz, s akkor új választás nélkül is megújul a Ház színe.

Ez az utóbbi eset kemény procedúra volna, de olyan tisztulás, melyre már régóta nagy szükség van.

* * *

A bejelentések a következők:

Ma nem kevesebb mint 25 képviselő ellen jelentettek be összeférhetlenséget. A bejelentések legnagyobb része *Wanyák József* erzsébetfalvai lakostól ered, a ki egymaga 18 összeférhetlenséget jelentett be. Itt adjuk az összeférhetlenséggel vádolt képviselők neveit, megjelölve az összeférhetlenség jogcímét.

Lukács Béla, a magyar vasuti és forgalmi részvénytársaság és a magyar waggon- és gépgyár részvénytársaság. Győr.

Hieronymi Károly, *Walser János* gép- és waggongyár, vasöntöde, részvénytársaság Arad.

Gróf Teleky Géza, a magyar általános közszénbánya részvénytársaság igazgatósági tagja.

Gróf Tisza István, a Rimamurány-salgó-tarjani vasúti részvénytársaság elnöke.

Gróf Nádkó Kálmán, osztrák-magyar államvasut igazgatósági tagja.

Báró Harkányi Frigyes, osztrák-magyar államvasutak igazgatósági tagja.

Chorin Ferencz, salgótarjani közszénbánya részvénytársaság elnöke.

Falk Miksa, kassa-oderbergi vasut elnöke.

Báró Nopcsa Elek, a csász. szab. déli vasut igazgatósági tagja.

Heltay Ferencz, általános waggonkölcsönző részvénytársaság igazgatósági tagja.

Neményi Ambrus, magyar forgalmi részvénytársaság igazgatósági tagja.

Holló Lajos, a »Magyarország« tulajdonosa.

Vészi József, a »Budapesti Napló« tulajdonosa.

Molnár János az »Alkotmány« napilap tulajdonosa.

Légrády Károly, a »Pesti Hirlap« tulajdonosa, — e négy laptulajdonos, a magyar-államvasutól évi általányt és vasuti szabadjegyeket élvez.

Ifj. *Abrányi Károly*, az »Atheneum« felügyelő biz. tagja.

Dr. Ország Sándor a Ganz-gyár részvénytársaság tagja.

Rosenberg Gyula, a Ganz-gyár részvénytársaság igazgatósági-tagja.

Zámory Béla országgyűlési képviselő, a képviselőséggel összeférhetetlen vállalkozásnak részese, a mennyiben a közös hadseregtől 200 kincstári remonda-csikót évi eltartásban bír, a mi már nem az adás-vevés, hanem a vállalat jellegével bír.

Fulszky Ágost a salgó-tarjani közszén-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy váratlan eredmény.

Angolból: B. R.

Lady Whichles gondolataiba volt elmerülve. Az ölében egy levél feküdt, ifjabb fiának *Berthienek* levele, a ki azt közli vele, hogy még a mai nap folyamán meg fogja látogatni, ő tudja már a látogatásnak okát, hallott már a bolondságáról eleget. Bizonyosan azt akarja vele közölni, hogy eljegyezte misz *Daisy Dornthont*, a ki a *Coronet-theaterben* havi 2 fontért szokott énekelni. *Lady Whichles* sóhajtozott.

— Bizony a testvéred egy sült bolond, *Philip*, — szólt hevesen egy fiatal emberhez, a ki éppen a szobába lépett, — a legaggasztóbb módon bolond, de még hozzá szörnyen makacs is.

Sir Philip Whichles egyet kettőt csavarintott a bajusszán és nevetgélve kérdezte:

— Hogy, hogy?

— El fog ma jönni és egy fontos ügyben akar velem beszélni. Természetesen azért, hogy annak a személynek ő már nyilatkozott, a boldogító igent természetesen megkapta és most az én beleegyezésemet akarja kikérni.

— Nos, — kérdezte a báró, — meg fogod neki adni? Azt mindenki tudja, hogy ő egy nagyműveltségű leány, a ki az anyjánál

lakott mindig, az atyja rőföskereskedő volt azt hiszen *Vermondseyben*. Én azt hiszem, hogy *Berthienek* van elég esze, ő mindenesetre megtudhatott volna valamit, ha hibája van annak a leánynak.

— Ugyan ne tréfálj mindig, — ez komoly dolog. Láttad te már azt a leányt?

— Azt hiszem, hogy szinpadon már láttam, de másképpen még nem.

— Tehát az atyja egy rőfös volt és *Berthie* feleségül akarja venni. Most már igazán nem hiányzik az én szerencsémhez egyéb, minthogy te meg egy szobalányt végy feleségül.

— Én? kérdezte *Philip*, — nekem ugyan semmi kedvem sincs a házassághoz.

Lady Whichles kezét a fia karjára tette és jóízűen nevetett. Nagyon tetszett neki, hogy a fia semmi kedvet sem érez a házassághoz. Álmatlan éjszakákon sokszor gondolkozott azon, hogy mily fájdalmas változást okozna az ő életében az idősebb fia házassága. Már-már szerfölött kicsiségnek tetszett előtte ezzel a szerencsétlenséggel szemben a *Berthie* bekövetkező skandaluma.

— Adj valami tanácsot, — kedves *Philipem*, — hogy térítsem *Berthie*t észhez.

— Én igazán nem tudom, hogy mit tehetnél — válaszolt *sir Philip*. — Ha te őtet bosszantani fogod, akkor már holnap reggel

meg fog házasodni, ha hizelegsz neki, akkor téged fog bosszantani.

De lady Whichles nem engedett olyan hamar. Még most csak 10 óra, és a »vőlegény« csak fél ötkor jön, — tehát még 6 órája van gondolkodni való, addig csak kitalál valamit. A posta felbontatlanul hevert az asztalon és ő ott ült összeráncolt homlokkal és mereven bámult a kastély előtti füves térségre; a báró pedig lassanként kihúzódott a szobából és kutyái után nézett. Egyszerre hirtelen felkiáltott *lady Whichles* a fiát egy szolgálával visszahívatta.

— *Philip* — kiáltott ki — van már egy eszmém! Ez a misz-misz *Dornthon* magától értetődik, hogy »lehetetlen« személy, ez minden kétségén kívül áll. Most már csak az szükséges, hogy erről *Berthie*-t bizonyossá tegyük. *Philip* úgy vélte, hogy éppen ebben van a nagy nehézség.

— Azt már csak bizd rám — szólt *lady Whichles* kegyetlenül — már én tudom, hogy miként készítem azt elő. Az a leány természetesen ügyetlen, faragatlan, tudatlan. Csak a szinpad fényében tetszik, — de most lássa meg itt *Berthie* a társaságban. Meg fogom őt hivni hozzánk egy nagy társaságba. *Berthie* nem valami szelleműs ugyan, de szerfölött találékony, mint egy leány. Ha az a kőrista hölgy, egy féltuczat etikett hibát elkövet és érezni fogja, hogy mások guny tárgyává vált,

bánya részvénytársaság felügyelő bizottsági tagja

Chorin Ferencz, elnöke a salgó-tarjáni kőszénbánya részvénytársaságának.

Hieronymi Károly, a szegedi indóház építéséhez téglákat szállít és így szerződési viszonyba lépett az állammal,

Mallekovicz Sándor, dr. Rosenberg Gyula, Láncey Leó és gróf Tisza István igazgatósági tagjai az Adria magy. kir. tengerhajózási részvénytársaságának

Külföld.

Az olasz parlamentben énekeszóval akadályozzák meg a tanácskozásokat és a törvényhozás munkáját. A muzsikális obstrukció bizonyára a ritkaságok közé tartozik, noha az osztrák parlament hősei viharospökök már produkáltak ilyen dolgokat. Az olasz szélsőbal ugyanis új módját találta ki az obstrukciónak. Tagjai nem tartanak végtelen hosszúságú szónoklatokat, nem nyújtanak minduntalan indítványokat és módosításokat, hogy egyik szavazás a másikat érje, hanem — rágyújtanak hársánytorokkal a Garibaldi-hymnusra és ezzel alaposan lehetetlenné teszik a parlamenti tanácskozásnak csak a megkezdését is. Ma nyílt meg a Monté Citórián a képviselőház új ülészaka s a szélsőbaloldal nyomban megkezdte a jól kifundált obstrukciót.

Az elnök jóformán ki sem mondta még, hogy megnyitja az ülést, midőn a szélsőbal uniszónó énekelni kezdte a Garibaldi-hymnuszt és vele énekelt a karzatok közönsége is. Az elnök — mit tehetett volna egyebet? — be-rekesztette az ülést, a kormány pedig — így beszéltek a folyosókon — fel fogja oszlatni a képviselőházat: énekeljenek otthon.

A hármasszövetségről Plener nyilatkozata okoz feltűnést, a melyet egy berlini újságíró előtt tett. Plener opportunitási indokokból a Németországgal való vámunió ellen nyilatkozott, ugyszintén a német-osztrák-magyar szövetségnek az alkotmányba való becikkelyezése ellen. Ami nevezetesen az utóbbi nyilatkozatát illeti, Plener a becikkelyezést nem tartja opportunusnak.

Gondolja csak meg — ugymond — mily különös és kínos vitákra vezetne ez az osztrák parlamentben! Nem hiszem, hogy ez Németországgal való jó viszonyukat elősegítené. Valószínű, hogy nemcsak a csehek foglalnának ellene állást, hanem a magyarok is. A csehek a legvégsőig üznök e becikkelyezés által, mert ha ez megtörténik, akkor az

Ausztriában bekövetkező rendszerváltozástól semmit, de semmit sem lehetne többé remélni. Főlleslegesnek tartom a becikkelyezést. A Németországgal való szövetség magában is husz éves tapasztalat súlya által hat és ha a külföldi vonatkozásaink megszilárdította, úgy belviszonyaink konszolidálásához szintén hozzájárul.

A bulgár forradalomról a bolgár forradalomra vonatkozólag a következő hírek érkeztek. Külföldi lapok a határozott czáfolatok ellenére továbbra is szellemi és trsztenki esetet és szófai táviratokat és leveleket közölnek, a melyek azt mondják, hogy Bulgáriában mindinkább terjednek a zavargások, hogy Ruzssecsk városát fenyegetik a parasztok, hogy a csapatok vonakodnak a kormány parancsait végrehajtani, hogy néhány száz embert megöltek vagy megsebesítettek, hogy sok család Szerbiába és Romániába menekült és más efféle fantasztikus dolgokat, a melyek elég ismerő forrásokból származnak és azért terjesztettek, hogy az országnak és a kormánynak ártsanak. Ismételjük, hogy ezek a jelentések mind valótlanak. Trsztenkben a katonák és a parasztok közül 12 sebesült meg. Az ottani verékedések még az nap végét vértettek. Egész Bulgáriában teljes rend és nyugalom van.

A delegáció ülése.

Budapest, május 16.

A hadügyi albizottság ma délelőtt 11 órakor a főrendiházban ülést tartott.

Szapáry Gyula gróf elnök megnyitja az ülést.

Münnich Aurél előadó ismerteti a közös hadsereg 1901. évi költségvetését.

Horánszky Nándor néhány észrevételt tesz. Nem bizalmatlanságból, mert mindig kellő erőzékkel viseltetett a hadügy szükségletei iránt, a pénzügyi helyzet korlátai közt. De a fődolog, hogy az ország tisztán lásson. A rendes kiadásokban vannak lucus tételek, melyek elodázhatók volnának. Igen, hogy némely állások nyugdíjas tisztekkel töltek be eddig, most pedig ez állások rendszeresítették. A rendkívüli költségvetésnél látni óhajtja a határt, ahol kielégíthetők lesznek a szükségletek. Különösen az építkezéseknél, ahol világosan fel nem tártak. Az iránt sincs felvilágosítva az ország, mennyire lesz még e téren szükség.

Münnich Aurél méltányolja a kívánságokat, de kéri Horánszkyt, hogy a részletek minifelvilágosítások a részletes tárgyalásra tartassanak fenn.

Horánszky ebbé beleenyugszik.

Pulszky Ágost helyesli a tüzetes felvilágosításokat. Különösen azt kell tisztázni, nincsenek-e a költségvetésen kívül szereplő tételhek, melyek illuzóriussá tennék a delegáció ellenőrző szereplését. Veszedelemnek találná, ha itt megállapítják az ismert tényezőkre alapított tervezetet s aztán utólagos tulkiadások ezt megdöntöék. Tudjuk, hogy fejlesztési kell a haderőt, de tudnunk kell meddig mennek a követelések. Teljes képet kell kapnunk. Kérde tehát a hadügyminisztertől, hogy a tavaly kihagyott és nja felmerülő kiadások és azon kívül azon új kezdeményezések, melyek a költségvetés keretében még aránylag csekély összeggel vannak felvéve minő eredménnyel fognak járni és hogy jövőben a hadügyi költségvetés minő fejlődésére kell, hogy elkészülve legyünk?

Ernszt Kelemen egyetért Horánszkyval és Pulszkyval. Az ellenőrzés szükséges már csak azért is, mivel a delegáció szükségességét sokan kétségbe vonják.

Elnök az ülést felfüggeszti, mivel a képviselőház a delegátusok távol levén — határozatképtelenné vált. A delegátusok átmennek szavazni.

Elnök a felfüggesztett ülést újból megnyitja s Krieghammer hadügyminiszter válaszol Horánszky és Pulszky kérdéseire. Kijelenti, hogy a jövőt illetőleg az ágyuk kérdésében neki nincsen magasabb követelése, de ezzel a legközelebbi évben elő fog állani. A tételt általában megszavazták.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, május 16.

Az interpellációs könyvbe Molnár Jenő szentesi követ két interpellációt jegyzett be. Mindakettő különböző szentesi és csongrádme gyei bajokkal foglalkozik. Egy harmadik inter-

ügy bizonyára igyekezni fog Berthie, hogy az eljegyzését azzal a hölgygyel felbontsa.

Jupiterre mondom! — kiáltott föl Philip — benned egy diplomata veszett el.

Na ugy-e, hogy kitűnő eszme, — ismételtette lady Whichles tetszelegve. A testvéred csak el fog bámulni, a mikor látja, hogy egy csöppet sem ellenzem házassági terveit. Na most már nyugodtan megyek reggelizni.

A várt órában megjelent a messalliancban fáradozó fiatal ember és szörnyen elcsudálkozott az anyja viselkedésén. Azt hitte, hogy hevesen ellent fog mondani, könnyek közt kéri majd fenyegetőzni fog s e helyett barátságos mosolylyal, nyájasan fogadja. Valóban olyan elragadó volt.

Demokratikus idöket élünk — szólt az özvegy — és ha neked tetszik, senkinek sincs joga akarodot elé gátakat gördíteni. — Az ő atyja egy rőfös kereskedő volt, az anyja pedig egy művelt uriaszony. Nos?

Igen anyám és ő egy elragadó teremtés, azt hiszem, hogy az izlésemmel meg leszel elégedve.

Minden bizonynyal gyermekem és én nem leszek olyan esztelen, hogy huzódozzam tőle. Te el akarod venni miszt Dornthont, — hát vedd el. Beleegyezésem et adom házasságodhoz visszavonhatatlanul és nagyon szívesen venném, ha minél hamarabb megismertetnél a választottaddal, mikor fogadhatom őt?

En nem tudom bizonyosan — hebegett

az ifju — a mikor te akarod. — A kérdés olyan váratlanul jött, hogy a szerelmes ifju egy szót sem tudott többet mondani.

Nos hát én úgy gondolnám, hogy két vagy három két mulva meghívom. — Vajjon eljöhét?

Majd én azt elfogom igazítani — óh bizonyára. Minden este játszik ugyan, de én természetesen azt akarom, hogy a színpadot elhagyja és — óh minden bizonynyal, ő jöhét, a mikor csak te akarod.

Tehát megfogom őt hívni — zárta be lady Whichles. — És most beszéld el nekem sorra, hogy ő milyen szép, elragadó, gyönyörű, a milyen senki a kerek világon. Ujjait fia fekete hajába dugva és homlokon csókolta. Sajátságos, hogy mivel anyja ellenállása végkép elmaradt, Berthie nem érzett valami nagy örömet a házasság fölött.

A legközelebbi napon lady Whichles jöven-dőbeli menyéhez egy rendkívül meleg hangu, szeretetreméltó meghívót küldött s rá egy napra jött a válasz, hogy misz Daisy a meghívást szívélyes köszönettel elfogadja.

Ez nagyszerű Philip, — szólt az öreg diplomata hölgy — most meghívom az egész előkelő világot, hogy a házunk zsufolásig lesz. Ha Berthie arca a bosszúságtól 24 óra mulva nem lesz lángvörös, akkor engem épp oly boldognak tarthatsz, mint őt. — Szétküldte a meghívókat mindenfelé az ismerősökhöz és másnap nagy tömeg vendég várta a szalonban

nagy várakozással misz Dornthon megérkezését.

A négyet ütötte és Berthie egy vadász kocsi-val már rég az átlomáson várakozott jegyesére. Lady Whichles a báróra pillantott és nevetgélt. A társaság a theat szürcsölte és kíváncsiságát alig tudta türtőztetni. Egyszerre kocsizörgés hallatszott az uton s minden szem az ajtóra tapadt. Az ajtók hirtelen feltárultak, misz Dornthon belépett és egyenesen a háziasszonyhoz sietett őt köszönteni.

Lady Whichles összerázkódott, a báró pedig bámuló szemeket vetett rá. A fiatal leány egy csöppet sem volt elfogulja a fényes, előkelő társaságban, melynek tagja London legelőkelőbb köréből volt összeválogatva; ruházata, beszédmodora a legnagyobb várakozásnak is megfelelt. És ő nemcsak csinos volt, de szép is, — a legszébb leány a szalonban. Lady Whichles terve szörnyű kudarczot vallott.

A mikor az özvegy ugyanazon este a lefekvés előtt hálószobája kandallója előtt ült és kedvencz fiával csevegett, inkább szeretett volna sirni mint nevetni,

Elvesztettük a játékot Philip, — sutogta szomoruan, — most már vége mindennek. Egy rőfös leánya. Szörnyőség! Ezek a népek ne csak a mi ruháinkra vágyanak, ezek el akarnak mindent venni tőlünk.

Gyönyörű teremtés, annyi bizonyos, —

pelláció is lesz *Rakovszky* Istvántól a lipótmegyei dolgok tárgyában.

Az interpellációkat az ülés végén fogják megtenni.

Napirend előtt *Hegedüs* miniszter arra kérte a Házat, hogy az úgynökök megrendeléséről szóló törvényjavaslatot, a melyet már régebben benyújtott, s jelenleg a közgazdasági bizottság előtt fekszik a Ház előzetes tárgyalás végett, egyúttal az igazságügyi bizottsághoz is utasítsa. A miniszter erre a lépésre a szabadelvű párt több tagjának kívánságára határozta el magát. Ezek ugyanis a javaslat antiliberalis irányát erősen kifogásolták és erre való tekintettel követelték, hogy vele előzetesen az igazságügyi bizottság is foglalkozzék.

Ezután a Ház áttért a napirendre.

A börze adó.

A Ház azután a napirendre tért át. Miután az általános vita be van fejezve, csak a zárbeszédnek van hátra.

Rakovszky István, mint az egyik határozati javaslat benyújtója, mondja el azután zárbeszédét. Főleg *Bartha* Ödönnel polemizál és főleg *Bartha* amaz állítása ellen kel ki, hogy a függetlenségi párt követelte elsőnek a tőzsde megadóztatását. Tagadja, hogy ez a párt valami érdemet szerzett volna magának a javaslat létrejötte körül.

Madarász József: Nem is kérünk belőle!

A javaslatot különben szóló is rosznak tartja. Kívánja a kötvénykényszert és a lajstromozási kényszert. Ajánlja határozati javaslatát elfogadásra.

Szabó Imre előadó rövid megjegyzése után a Ház általánosságban elfogadta a javaslatot és az összes határozati javaslatokat elvetette.

Következett a részletes tárgyalás. A czimnél *Bartha* Ödön szólalt fel, hogy *Rakovszky* támadásaira reflektáljon.

Molnár Jenő fölkel és megbotránkozásának adott kifejezést, hogy a Házban nincs 100 képviselő jelen s a Ház így nem határozatképes. Megszámlálták a képviselőket s kiderült, hogy valóban csak 92 képviselő volt jelen, minek folytán az elnök negyed órára felfüggesztette az ülést.

Az ülés tehát negyed óráig szünetel. Adig a folyosón élénk élet uralkodik a már 25 összeférhetetlenségi esetről folyik a szó és a tárgyalás. Ugy hírlik, hogy ez csak izlelítő a továbbiakra, mert a szocialisták elhatározták, hogy napról-napra tesznek bejelentést és az összeférhetlenségi ülésre tömegesen vonulnak föl.

A részletes tárgyalás.

Midőn elnök újból megnyitja az ülést, a Ház már határozatképes volt.

A 2. §-t felszólalás nélkül elfogadták.

A 3. §-t *Szabó* Imre előadó elfogadásra ajánlja.

Rakovszky e javaslatnál módosítást nyújt be, azonban *Lukács* László miniszter felszólalása után a módosítást visszavonja, mire a ház a §-t változatlanul elfogadja.

A 4. § változatlanul elfogadták.

Az 5. szakasznál *Rakovszky* István módosítást ajánl, a melyhez a pénzügyminiszter és a Ház is hozzájárul.

A 7-ik szakasznál *Rakovszky* István ismét módosítást indítványoz, amelyet visszavon, mert a pénzügyminiszter megfelelő átszövegezést ajánl.

A 9-ik szakasznál *Lévay* Lajos szólal föl és módosítást ajánl.

Házaszabály vita.

Rakovszky István a házaszabályokhoz beszél és fölpanaszolja, hogy az elnök nem veszi figyelembe a házaszabályoknak a felszólalásra vonatkozó rendelkezéseit. Ő hamarabb jelentkezett, mint *Lévay* és így őt illette volna a szó előbb. Azért szólalt föl, nehogy a dologból a jövőre nézve veszedelmes praecedens alkottassék. Kéri, hogy az ő módosítása bocsáttassék elsőnek szavazás alá és ne a *Lévay* Lajosé.

Polonyi Géza szintén a házaszabályokhoz beszél és *Rakovszky*nak ad igazat.

Perczel Dezső elnök a képviselőket okolja az illetlen tévedésekért, mert nem ott iratkoznak föl, ahol kellene. A mi az indítvány sorrendjét illeti, ilyen nem lehet, mert eddigelé még csak *Lévay* módosítása érkezett be hozzá.

Pichler Győző intéz a házaszabályokhoz szót és azt mondja, hogy az elsőnek *Rakovszky*t illeti, ennél fogva adja vissza elnök *Lévay*nak a

benyújtott módosítást, hogy *Rakovszky* a magáét elsőnek benyújthassa.

— Ez nem lehet — szól az elnök.

Lévay Lajos erre visszavonja ideiglenesen módosítását, amire *Rakovszky* a magáét nyújtja be elsőnek, még pedig az adókulcs ciklusában.

Matlekovics Sándor szintén a házaszabályokhoz szól, amire szavazásra került a sor.

A részletek tárgyalását holnap folytatják.

Interpellációk.

Molnár Jenő Széllt mint belügyminisztert az iránt interpellálja meg, hogy *Vadnay* főispán nem lakik Szentesen, hanem a ki beszélni akar vele, annak a lipótvárosi Kaszinó kártyaszatlanál kell őt keresni.

Rakovszky István a lipótmegyei állapotok felől interpellálja a belügyminisztert.

Szell Kálmán az interpellációkra röviden válaszolt.

A csizmagyár ügye.

A Nagyváradon létesíteni szándékolt csizma és cipő-gyárra vonatkozólag már annyit írtak. Engedje meg a tek. szerkesztő ur, hogy nézeteimet én is elmondjam e tárgyban, jól lehet közvetlenül nem érdekel az ügy.

Szerfelett csodálkoztam a nagyváradai kereskedelmi és iparkamara azon határozatán, hogy 12 szótöbbséggel elvetette az ipartestület kéhőleg megindokolt beadványát és a kereskedők szellemét emelték érvényesülésre.

Szép dolog volna a cipőgyár, de tapasztalataimon alapuló véleményem szerint a gyár nem fog úgy prosperálni, mint reménylik.

Mint laikus szőlök a kérdéshez, de ahhoz nem kell nagy szakértelem, hogy valaki belássa, miszerint pl. egy építő vállalat, a melynek tégla-gyára van, olcsóbban képes egy építkezést felvállalni és elkészíteni, mint akinek mástól kell beszerezni a téglát.

Epen így veszem én a cipőgyarat, mert csak akkor gondolom azt életképesnek, ha az osztrák gyarak mintájára, előbb létesítenék a részvényesek a bőrgyart s aztán a csizmagyart. Így a kikészített bőrt azonnal feldolgozhatnák a csizmagyárban s így a bőr kiké-

dálkozom, hogy miért nem veszed hát el, ha ilyenek találod.

— Meg is fogom tenni, ha ő is úgy akarja. Csak be fogom várni, hogy te a csinos levéledet elküldd neki. Jó éjt!

A következő napon azután az történt, hogy sir Philip, mielőtt Londonba utazott volna, ugyancsak megzavarta az anyja nyugalmát. Előadta neki, hogy ő házasságáról gondoskodik. Lady Whichles a mint ezt meghallotta, olyan fehér lett mint a fal.

— Misz Dornthon a választottam anyám. Berthie tegnap fölbontotta az eljegyzést és én megkértem a kezét. Félek, hogy ezen te nem igen fogsz örülni, de olyan elragadó teremtés, hogy életemben nem láttam szebbet és elhatároztam, hogy Lady Whichles-é teszem.

— Berthie fölbontotta az eljegyzést! — rebegte az özvegy siránkozva. — És te, — te?

— Igen én! Én ugyan kigunyoltam őt, de most helyrehozom hibámat. Ez talán egy kis bűnhődés lesz rám nézve, talán rád nézve is, mert te szervezted az egész kelepczét. Ha ez nem tettetd volna, akkor nem lett volna nekem alkalmam őt megszeretni. De kérlek, légy olyan jó hozzá ezután is, mint eddig.

Sir Philip Whichels rövid idő múlva elvette misz Daisy Dornthont, a mit a trónjától megfosztott özvegy nem bocsát meg soha, sem a fiának sem magának.

— Valóban csudálatos véleményét táplálsz misz Dornthonról? — És most csak azon csu-

szólt a báró. Előtte megfoghatatlan, hogy mit kaphat olyan nagyon Berthie-n.

— Philip!

— Ami igaz, csak azt mondom!

— Ugyan, ugyan, — hát nem találod, hogy milyen szörnyűség a te megjegyzésed. Mi meghívjuk azt a leányt, hogy nevétségessé tegyük és most te azt mondod, hogy Berthie nem való hozzá. Valóban meg esz a bosszuság.

— Én nem hiszem, hogy most már megakadályozhatod ezt a házasságot, — jegyezte meg egy kis szünet után. Nagyon illendően, méltóan viselte magát és most neked nincs más hátra, mint Berthiet abban a jóhiszemben meghagyni, hogy kezdetől fogva szerette a jegyesét. Most igazán nem tudok.

— Hagyj magamra, aludni akarok, — szólt lady Whichles szomorúan. — Jó éjt!

De mielőtt misz Dornthon elment volna, még valami szörnyűség történt. Sajátságos igazán. Kezdődött egy este a dohányzó szobában és tetőpontját érte el egy reggel a lady Whichles ültöző szobájában, aki a bűntől és álmállanságtól szinte félholt volt. Az utolsó tíz napon Berthie ingadozni kezdett. Az ellenállás, az ellenmondás oly szükséges valami volt az ő életéhez, mint a levegő a lélekzethez és ő a mikor észrevette, hogy szerelme nem ütközik semmi akadályba, szinte kétségkedett abban, hogy az ő szerelme Daisyhoz valódi, igaz szerelem lenne.

E közben a bárónak megtetszett a testvére

menyasszonya, szerelemre lobbant iránta s a fiatal leány is úgy találta, hogy több örömet érez a báró, mint Berthie társaságában.

A mint a testvérek egy este a dohányzó szobában találkoztak, Berthie kiöntötte bátyja előtt szíve érzelmét. Elmondta, hogy az ő eljegyzése egy keserves botlás csak. A báró, aki éppen egy cognacos üvegből akart tölni, elejtette az üveget, hogy ezer darabra tört szét.

Hát neked aljas szándékod volt ezzel a leánnyal szemben? — kiáltott rá dühvel.

— Hát azt hitted, hogy el akartam venni?

— Én úgy hiszem, hogy ha nem vagy teljesen bizonyos benne, akkor nem teszel neki házassági ajánlatot. És most mit fogsz csinálni?

— Egyszerűen felbontom az eljegyzést, — felelte Berthie durczásan. Meg is fogom tenni és hiszem, hogy nem fog a szíve megszakadni belőle, mert most már nem szeret, úgy, mint egykor.

— Valóban nagyon szomorú lenne, ha így volna, — szólt a báró.

— Lehet. Reggel el fog utazni és én egy levelet fogok neki írni Londonba, a melyben meg írom, hogy engem, engem megcsalt és — és hogy jobb lesz, ha végleg szakítunk. Ha talán egy chek-re tart számot, azt hiszem, hogy — a mama —

— Ehl ne légy olyan aljas! — kiáltott föl Philip. — cheket! Hm!

— Valóban csudálatos véleményét táplálsz misz Dornthonról? — És most csak azon csu-

szítésénél elérendő nyereséggel megkönnyítették a konkurenczia.

A hetvenes években láttam Budapesten, továbbá Bécs mellett Mödlingben, hogy miként járnak el a nagy cipőgyárak s miért képesek oly olcsón szállítani a cipőket Nagyváradra s az egész országba.

Itt láttam, hogy Gerhardus és társa többszörös milliomos cég olyan bőrgyárat tart üzemben, a melyben 150 ember dolgozik. A bőrgyár mellett van az óriási cipőgyára a cégnek. A mödlingi gyárnak szintén van bőrgyára is. És ezek a bőrgyárak olyan bőrkötő állítanak elő, amilyent a magyar bőrgyárak nem készítenek. Ezekkel nehéz konkurálni.

A versenyt megnehezíti az önálló vámterület hiánya, továbbá a magyar vasutak drága szállítási díjtételei a nyers anyagokra. Mert például ha valaki Hamburgból szállít a magyar határig egy rakományt a vasuton, ez sokkal olcsóbb, mint ha Rózsahegyéről vagy Kaszáról Nagyváradra szállítunk ugyanolyan mennyiséget. Ez a szállítási díjkülömbözet egy nagy üzemi gyárnál évenként hatalmas összegre rug.

Igen figyelemre méltó körülmény még a bérösszeg, a mit a munkásnak fizet egy gyár. Ausztriában sokkal olcsóbb a munkaerő, mint nálunk s így a csizma és cipő készítésénél is nagy megtakarítást ér el az osztrák gyár, mint pl. a nagyváradai elérhet. De nincsen is elég munkaerő nálunk. A nemrég létesített fővárosi munkaközvetítő intézmény kimutatása szerint cipész munkára 150 munkaadó keres munkást, de csak 45 cipész munkás keres állást.

Az osztrák gyárak sokkal olcsóbban jutnak a nyers anyaghoz is, mint mi.

Ezek egyenként és összevéve olyan megfigyelésre méltó körülmények, hogy egy gyár felállításánál komoly számításba kell venni. — Megmagyarázza ez azt is, hogy miért tudják az osztrák gyárak oly poton áron adni készítményeiket. Konkurrálhat-e ezekkel a nagyváradai gyár? Aligha.

A számításba vett állami kedvezmény nagyon keveset lendít egy nagy üzemi és ilyen versenytársakkal küzdő gyári vállalatnál. Különben az állam sem szokott túlbőkezű lenni az állami kedvezmények osztogatásánál.

A nagyváradai csizmagyárakra különben sincs szükség, hisz itt van 400-nál több szakiparos.

Az a 300.000 frt, amivel ezt a gyárat létesíteni akarják, kevés is, mikor az osztrák hason gyárak 8—10 millió frt tőkével dolgoznak.

Abban sem bizok, hogy a Nagyváradon létesítendő csizmagyár állami szállításokat nyerne, mert olyan cégeket, mint Schmidt Adolf Nagy-Bossányban, Wolfner Gyula és Társa Ujpesten, Machlup H. Fiai Budapesten és Kovács és Stodola Liptó-Szentmiklóson az állam nem mellőz, annál is inkább, mert már évek óta teljesítenek állami szállításokat. Ezeket nem hagyja el az állam azért, mert a nagyváradai gyár új és pártolni kell. Ezt már azért sem hiszem, mert ezen gyárak, a melyek évtizedek óta szállítanak az állam részére, nem hagyják a szállítást kisiklani a kezeik közül.

Látjuk ezt az eddigi eljárásból is. Midőn az állam 25 ezer pár bakkancsot ad ki a kisközpártolása végett, arra 40—50 városból pályáznak s minő szerencsének tartja egy-egy város, ha pár ezer bakkancsszállítást elnyeri, nagy utánjárás és áldozat mellett. A legtöbb város már meguntta ezt a kellemetlen s a legtöbbször eredményében meddő küzdelmet.

Czipőgyárakra itt nincs szükség; hanem dícséretes, hasznos dolgot művelnének a cipőgyárat létesíteni akaró urak, ha rájuk nézve is

hasznosabb, biztosabb sikerrel kecsegtető selyemgyárat, gépgyárat, posztó-, papir- vagy cukorgyárat létesítenének, avagy fejlesztenék a textil-ipart.

Ezek szép jövővel bírnának s nem tennének tönkre egy iparos családot sem.

Széles Lajos.

Falomlás a Bazár-épületnél.

A kártyavár.

Nagyvárad, május 16.

Ma délután 2 órakor nagy riadalom támadt a Bazár-épületnél, éppen javában dolgoztak a kőművesek, a mikor az épület Bazár-szoros felőli homlokzatának frissen emelt boltive szörnyű robajjal összerogyott s a nedves, habarcsos téglatörmelékek alól véres fővel huztak ki egy kőművest.

A balesetről a városban a legszörnyűbb hírek terjedtek el és csakhamar nagy tömeg állotta el a Bazár-szoros, úgy, hogy a közlekedést s csak a legnagyobb fáradtsággal lehetett fenntartani. A baleset helyén halotthalványan jelent meg az inspekciós rendőrtiszt, *Sarkadi* rendőrbiztos, mert azt telefonálták be a rendőrségre, — nem tudni, felültetés céljából, vagy tulzott félelemből-e, — hogy a leomlott fal vagy 30 embert temetett maga alá s az ügyeletes tiszt nyomában jöttek a rendőrök hordágyakkal s mindenféle mentő készülékekkel, amit természetesen visszaküldtek. A baleset ugyanis szerencsére jóval kisebb mérvű volt s mindössze *Horánszky* Ferencz kecskeméti kőműves kapott kisebb mérvű fejszódásokat, ami pár napi gyógyulást vesz csak igénybe. A sebeket dr. *Ertler* Mór orvos megvizsgálta s bekötözte.

Szerencsés véletlen ez, mert a történet boltiv beomlásból nagyobb szerencsétlenség is származhatott volna és ismét egy intőjel ez a vállalkozóknak, hogy ne vegyék olyan kevésbe az emberéletet.

A baleset előzményeit *Kósa* pallér így adja elő:

— A Bazár-szoros felől levő átjáró boltivén dolgoztak *Horánszky* Ferencz, *Kun* Imre, *Magyary* János és *Jeremiás* István kőművesek. Fel is rakták az egész boltivet a formára és éppen elakartak alóla távozni, a mikor a nagy súly alatt a boltiv jobb lába megcsuszott, az iv »kipuffadt« és az egész iv kifordult a formáról az állványokra, a hol már csak *Kun* Imre és *Horánszky* Ferencz kőművesek voltak. Szerencsére az állványok elég erősek voltak és megbírták a leomló faltörmelékét.

A baleset helyszínére érkezett *Rimanóczy* Kálmán építész s intézkedett, hogy a további veszedelem be ne következék.

Az iv leomlása után ugyanis az ivnek harmadrésze, mely még szintén igen tekintélyes tömeget képezett, igen bizonytalan hulló állapotban a formán maradt fennakadva. Attól lehetett tartani, hogy ez a nagy tömeg minden perczen egy-egy rázkódástól is leesik, sulyánál fogva áttöri az állást és így nagyobb szerencsétlenség okozója lehetett volna annál is inkább, mert a baleset színhelyét nagy kíváncsi embertömeg állotta körül.

A kőművesek tehát belől fölmásztak lassan az állásokra és óvatosan, vigyázva leszedték a hulladozó faltömeget s csak az össze-vissza görbitett forma meredezett fönt utána.

A nagyobb veszedelem tehát ezuttal szerencsére eltávolított, de kérdés, hogy az eddigi üzleti szempontokból vezetett építkezés mellett nem következik e be máskor, máshe-

lyen, a kártyavár nem fog e ismét szerencsétlenséget okozni.

Mi kérdést intéztünk a történet falomlásra nézve egy szakemberhez és az meglepő dolgot mondott nekünk, melyeknek valóságát természetesen csak a törvényes vizsgálat van hivatva kipuhatolni.

— A boltiv leomlása — ugymond, — egy előrelátható természetszerű következmény s ilyen rendszer szerint való fölrakása után csak igen kis százalékban nem következik be az omlás. Nekünk szakembereknek már ezt tudnunk kell és a bajon úgy segítünk, hogy vasat huzunk keresztül és így biztosítjuk a leomlás ellen. Itt a vasrud elmaradt s a leomlást ez a körülmény okozta.

Kihallgatták a megsérült *Horánszky* Ferenczet és a többi kőműves segédeket, a kik vele ott dolgoztak s kijelentették, hogy őket nem terhelheti a falleomlásért semmi felelősség mert ők úgy építettek a hogy rendelve volt és ők maguk sem gondolták, hogy az iv le fog omlani.

Két emberélet veszett már el ezeknél az építkezéseknél, most tehát már a nagy közönség is kíváncsi lehet arra, hogy kit terhel a szerencsétlenségekért a felelősség.

A búrok ismét győztek.

London, május 16. A *Dail Mail* jelenti Lorenzo-Marquezból pretóriai jelentések szerint, hogy *Baden Povel* ezredes a Mafekingbe zárt angol csapat parancsnoka vasárnap délelőtt föladta a várost az ostromló búroknak.

Sneman búr tábornok az ostromló búr sereg parancsnoka jelenti, hogy *Baden Povel* ezredes 900 főnyi legénységével és az egész tiszt karával együtt elfogta.

London, május 16. A hadügyi körökben és a városban már délelőtt folyamán elterjedt a hire Mafeking feladásának.

A »Times« is kapott sürgönyt, mely szerint *Baden Povel* vasárnap délelőtt 900 emberrel megadta magát.

*

Egy régebbi jelentés a Mafekingbe zárt angol csapat állapotáról szól a következőkben:

London, május 16. Roberts lord azt táviratozza, hogy *Baden Povel* ezredesnek e hó 7-én kelt jelentései szerint Mafekingben minden jól van. A lázbetegek száma csökken és a helyőrség jó kedvvel türi az ostromot. Elelmszerrel körülbelül június 15-ig jól el vannak látva.

London, május 16. A *Morningpost* jelenti Kroonstadtból 14-iki kelettel: A búrok *Lindley*ben hadi tanácsot tartottak, a mely úgy határozott, hogy *Harrysmith*et tartani kell, a mig csak lehet.

A búr békekövetség fogadtatása

Washington, május 16. A kabinet tegnap a búr követség fogadásának kérdésével foglalkozott és elhatározta, hogy a követséget olyan barátságosan fogadják, a menyire a diplomáciai szokás engedi. Az esetben, ha a követség tagjainak megbízó levelük lesz, alkalmat adnak nekik annak átadására. Minthogy azonban a kormány értesülése szerint a búr küldöttségnek nincs diplomáciai kvalifikációja, a kérdés sokkal egyszerűbb.

New-York, május 15. A búr követség fogadására alakult new-yorki bizottságnak kilencz tagból álló küldöttsége egy vámhatósági kutteren elébe ment a Maasdam gőzösnek.

Mikor a küldöttség a hajó fedélzetére ért, vezetője, Van Hoeven bíró azt mondta, hogy a new-yorki bizottság rajta lesz, hogy a búr követségnek New-Yorkban való tartózkodása hazájukra nézve hasznos és egyszersmind kellemes legyen. Montagu White már előbb járt a gőzhajón, hogy a búr követséget a dolgok állásáról informálja és teljes támogatásáról biztosítsa.

New-York, május 15. A búr követség ma kikötött Hobokkennél. Partra szálláskor a polgármester, számos küldöttség — és zenekar fogadta nagy lelkesedéssel. Fischer, a követség vezetője, kijelentette, hogy az angolok győzelmei éppenséggel nem törték meg a bátorságát, sőt ellenkezőleg az angol táviratokból a sorok között azt olvassa ki, hogy a búrok harcolni fognak, a míg függetlenségük biztosítva nem lesz.

New-York, május 15. Fischer, a búr követség vezetője, egy újságíró előtt annak a reményének adott kifejezést, hogy Amerika el fogja vállalni Angliával szemben a választott bírói tisztet. A küldöttség Washingtonba megy és kihallgatást fog kérni Mac Kinley elnöktől. Ha nem sikerülne rábírnia az amerikai kormányt arra, a mit kíván, az amerikai néphez fordul majd, a mely kényszerítheti a kormányt beavatkozásra. A követség 60 város polgármesterétől kapott meghívást és valószínűleg sokat meg fog látogatni közülök.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Május 19. Esküdtszéki tárgyalás.
Május 27. Permetező kiállítás a városi szőlő telepen.
Május 31. A gymnazisták majálisa.

* **Nepomuki János tisztelele.** A gyónási útok martirjának Nepomuki Jánosnak emléknapja volt tegnap, a ki inkább halálos kínokat és vértanuságot szenvedett, mintsem elárulja a királyné gyónását Venczel cseh királynak. Alhatatosságáért borzalmas kínzások után a Moldva folyó vizébe taszítva, a habok közt lelte halálát. A régebbi időben kegyelettel emlékeztek meg a szent férfiről s emlékére kivilágított apró hajókat bocsátottak a folyókra. Ma már nem gondolnak az ilyesmikkel s csak elvétve gyul ki egy-egy mécs Nepomuki János szobránál. A templomokban az emléknap oktaváján naponkint litániákat tartanak tiszteletére. Nagyváradon a székesegyházban és a plebánia templomokban tartják meg a Nepomuki litániát.

* **A villamos vasut építése.** A villamos vasut vállalkozói tudvalevőleg ez évi június hó végéig hosszabbították meg szerződésbeli kötelezettségüket a villamos vasut építésére kötött szerződés pontjainak érvényére nézve. A belügyminiszternél most elég gyorsan döntöttek a villamos szerződése ügyében. Tegnap érkezett le Nagyvárad városához a villamos vasut építésére, valamint a villamos erő átvitelének berendezésére Nagyvárad városa és

a vállalkozó közuti vasut részvénytársaság között létrejött szerződés jóváhagyása. A miniszter egyetlen szó megjelölését sem tesz a szerződésekre. A város most már felhívja a vállalkozókat, hogy a villamos vasut terveit terjessze fel a miniszterhez s kérje a vasut engedélyezését. Így kilátás van rá, hogy még a nyár folyamán megkezdik a villamos vasut építését.

* **A diszletraktár építése.** A színházi diszletraktár építésével már annyira előhaladtak, hogy legközelebb már tető alá jön az épület. A raktárnak a mostani helyre való építése ellen a szomszéd ház tulajdonosa, Középegy Etelka felebezést adott be. A belügyminiszter a felebezés elutasításával a diszletraktár építését jóváhagyta.

* **Pongrácz Vilmos gróf temetése.** A hirtelen halállal elhunyt gróf Pongrácz Vilmos nagykágyai birtokos temetése ma d. e. 11 órakor fog végbe menni Nagykágyán s a családi sírboltba helyezik öröknyugalomra. A temetésen ott lesznek dr. Beöthy László főispán, Szunyogh Péter alispán és még többen Nagyvárad és a megye intelligenciája köréből.

* **Nagyvárad és a hazai ipar.** A kereskedelmi miniszter a hazai ipar pártolására irányuló akciójában gyűjti az adatokat, a melyek alapján messzebb menő intézkedéseket tehesen. Felhívta a törvényhatóságokat, hogy mutassák ki, szakonként és csoportonként, mennyit adnak ki hazai ipari termékekre. Nagyvárad város számvevői hivatala összeállította az erre vonatkozó statisztikát. E szerint Nagyvárad az elmúlt évben kiadott asztalos munkákra 9650 koronát, bádigos munkára 3345 koronát, cserepezőre 3478 koronát, czégfestőre 996 koronát, czipészre 5608 koronát, fényképészre 36 koronát, gépészre 6573 koronát, gubásra 41 koronát, hangszerre 103 koronát, kályhasra 245 koronát, kádára 197 koronát, kárpitosra 809 koronát, kefekötőre 130 koronát, kéményseprőre 3148 koronát, kerékgyártóra 572 koronát, kovácsra 2012 koronát, kőműves és ácsra 307.049 koronát, könyvkötőre 2653 koronát, kötélverőre 420 koronát, lakatosra 4168 koronát, mechanikaira 1083 koronát, nyergesre 795 koronát, nyomda és papírra 30.649 koronát, órára 207 koronát, rézművesre 6473 koronát, ruggyantára 69 koronát, szabó munkára 7844 koronát, szobafestőre 1278 koronát, szobrászra 59 koronát, szijgyártóra 330 koronát, szövő iparra 1445 koronát, tüvegesre 1697 koronát, vasipari munkára 4097 koronát. A hazai ipari munkákért kiadott összesen 409.181 koronát Nagyvárad.

* **Jóváhagyott közgyűlési határozatok.** A Városliget kisajátítására szükséges Brunnerházat a város 10.000 forintért megvásárolta s a közgyűlés az erre vonatkozó szerződést elfogadta. A belügyminiszter a közgyűlés ezen határozatát jóváhagyta. — Éppen így ellátta a miniszter a jóváhagyási záradékkal a város által kezelt alapok 1900. évi költségvetését.

* **Vandalismus.** A város és a háztulajdonosok dicséretes igyekezettel ültetgetik az utcákon a fákat, hogy kellemessé, árnyassá tegyék a járdákat. Akadnak azonban olyan elvetemült egisztenciák, akik abban találják kedvüket, hogy az utcák csemetéit és növényzetét tönkreteszik. Tegnapelőtt este Szent Anna-utcán követelt el valami berugott kompánia ilyen vandalizmust. Az összes fákat kiördelték s a házak párkányait leverték. Rendőr természetesen nem volt.

* **Kinevezett anyakönyvvezetők.** A m. kir. belügyminiszter anyakönyvvezetőkkel a biharfélegyházi kerületbe Fodor Árpád, krisztóribi Szakola Tivadár körjegyzőt, anyakönyvvezető helyettesekké a csésteleki kerületbe Abaffy Ferencz jegyzői irnokot, az úkrósi

Busi József segédjegyzőt, a margittaiba Szeinessy Lajos s. jegyzőt, a hosszupályiba Katona Antal s. jegyzőt, a monostor-pályiba Szabó Kálmán közs. tanítót, a sárándiba Piko Bálint közs. tanítót, a bihar félegyháziba Torda Gézát, a m.-telegdibe Stoják György jegyz. irnokot és végül a szalacsiba Falussy József jegyzői irnokot nevezte ki.

* **Szerencsétlenség a káptalansoron!** Andrássy János kanonok lakásán dolgozott tegnap 4 ácssegéd, Sós József, Krizsán Lajos, Nemes László és Sallay István. A háznak régi stíllü magas, hegyes tetejét zsendelyezték. Sallay ácssegéd már egész fönt dolgozott a meredek tető felső élén, a mikor lekiáltott az alantabb dolgozó ácsokhoz:

— Én már bevégeztem!

Ebben a pillanatban Sallay elvesztette az egyensúlyt és az új zsindejes sikos tetőn szélsébséggel csuszott lefelé. Kétségbeesetten kapkodott mindenfelé kezével, hogy magát föntartsa, sőt Krizsán ácssegéd utánna is kapott, de nem sikerült megfognia, sem ő nem tudta magát föntartani. A szerencsétlen ácssegéd fejével esett a kövezetre, feje bal felől L alakban megrepedt és eszméletlenül szállították az irgalmasok kórházába. Életben maradásához kevés a remény.

* **Zsebtolvaj a tegnapi balesetnél.** A Bérbazárnál történt falomlás körül nagy néptömeg gyűlt egybe a Bazár-szorosban. Ott volt Brunner Ferencz 16 éves Budapestről nem rég eltoloncolt zsebtolvaj is és sietett a váratlanul előnyös helyzetet kiaknázni. Fridmann Ernőt szemelte ki áldozatul s ezüst zseboráját mellényzsebéből hirtelen kirántotta. Fridmann Ernő azonban rögtön észrevette a tolvajlást, egy rendőrrel elfogatta Brunner Ferenczet, nála csakugyan megtalálták az ellopott ezüst órárt, a melyre Brunner azt mondja, hogy csak úgy találta az utcán.

* **Házitolvaj.** Heringh Sándor gyógyszerész megbízható, hü, szolgálatkész laboránsa volt Lukács Lajos, a kiről a napokban tűnt ki, hogy szolgálatkész ugyan de nem megbízható s nem is hü. A napokban ugyanis elvesztett a rendőri vizsgálat alkalmával Lukács laboránsnál találták meg tele mindenféle gyógytári czikkével, parfümökkel, szappannal stb. Erre azután a gazdája is megette ellene a följelentést. A házitolvaj azazal mentegeti magát, hogy okvetlen szükséges volt neki a bőrönd, de csak egy időre, a míg a tárgyainak más helyett készit, mert azután visszazármaztatta volna a bőröndöt tulajdonosának.

* **A patak halottja.** Abrudán Péter 14 éves kalotai lakos felfordult kocsijából a patakba esett s a nagy esőzéstől feldagadt patak árja elsodorván, a vízbe fullt.

* **Harez kubikosok és rendőrök között.** Véres munkás zendülés történt e napokban Csurogon, a hol a tiszai töltésen dolgozó munkások valóságos csatát vívtak a községi rendőrséggel. Pár hét óta nagyobb számú földmunkás (kubikos) dolgozik a Csurog község alatt lévő tiszai töltésen. A munkások nyugodtan dolgoztak a múlt hétig, a mikor egyik társukat Deák Ferencz munkást valami verekedés miatt letartóztatta a rendőrség. A munkások azt hitték, hogy társukat, vagy bekísérik zsablyára a szolgabírószághoz, vagy átadják a járásbírószághoz. Ez azonban nem történt meg, hanem Deákot a szerb községi rendőrök az odavaló jegyző parancsára egész héten ott tartották a község-házán, mialatt a rendőrök többször megverték. Ezt megtudták a többi munkások. E hó 12-én este a munkások megjelentek a község-házán és a jegyzőtől Deák szabadon bocsátását követelték. A szerb jegyző ezt a kérelmet megtagadta és a rendőrökkel kihajította az embe-reket a község-házából. A munkások erre el-távoztak, de nemsokára ázókkal és csákányokkal fölfegyverkezve tértek vissza és megrohanták a község-házát, hogy társukat kiszabadítsák. A rendőrség ekkor a jegyző parancsára feltű-zött szuronyával és töltött fegyverrel állta el

a kapu bejárást s midőn a munkások ott be akartak jönni a rendőrök szuronyrohamot intéztek ellenük és közülök Rezsnyák István és Hácsóki Lukács munkásokat súlyosan megsértették. A munkások, a mint társaikat elesni látták, visszavonultak. A jegyző ettől a nem várt eredménytől megijedve, a szomszédos Bács-Földváról kért csendőri segítséget, mert attól félt, hogy a munkások rajta állanak bosszút társaikért. A megszurtt munkásokat beszállították a kórházba, hol most ápolás alatt állanak.

Gyilkos cigányasszony. Nagy riadalom támadt tegnapelőtt éjjel a diósgyőri határban lévő Kuba-Kálló nevű cigánytanyán. Az esetenek egy cigányasszony volt a főszereplője, a ki kégyetlen módon állott bosszút a férje csábitóján. A cigánytelep lakói ugyanis arról pletykáltak, hogy Marucza Györgyné elszerezte a Galamb Mari urát. Megtudta ezt Galamb Maris és bosszút esküdött vetélytársnője ellen. E hó 13-án estefelé Galamb Maris összebeszél néhány cigányasszonnyal a kiket felbízott vetélytársnője ellen s ezekkel elment Maruczákhoz. Daczára annak, hogy Maruczáné férje is otthon volt, a felízgatott cigányasszonyok nekiestek Maruczánának és elkezdtek fojtogatni. Marucza György a feleségét akarván megvédelmezni, miközben Galamb Mari egy késsel oly alaposan összeszurkálta, hogy Maruczát eszméletlen állapotban szállították el a kórházba. Ez alatt a többi cigányasszony a védtelen Maruczánát annyira összeverte, hogy az lebukott a földre. Galamb Mari látván, hogy Maruczáné a földön hentereg, ugyanazzal a késsel, a melylyel Maruczát összeszurkálta, egy hatalmas döfést tett Maruczáné mellébe, mitől az áldozat rövid vonaglás után meghalt. A csendőrség értesülvén az esetről, a gyilkos cigányasszonyt és bűntársait elfogta és átadta a bíróságnak. Az eset természetesen óriási rémületet idézett elő a cigányok között.

IRODALOM.

Magyar olvasókönyv a középiskolák I. oszt. számára. Szerkesztette *Prónai Antal* dr. — Képekkel. — *Magyar nyelvtan* mondattani alapon közép- és polyári iskolák I. és II. oszt. számára. Írta *Bartha József* dr. Mindkettőt kiadta a Szent István-Társulat, 1900. (A nm. vallás- és közokt. miniszter ur által a középiskolák számára engedélyezett tankönyvek.) Az annyi érdemet szerzett Szent István-Társulat, megértve a kor intő szellemét, nem elégszik meg azzal, hogy elemi iskoláinkat jó és olcsó iskolakönyvekkel lássa el, hanem gondoskodik olyan középiskolai könyvekről is, melyek, míg egyrészt a modern pedagógia minden követelményének sikeresen megfelelnek, addig másrészt semmi olyast sem tartalmaznak, mi a keresztény nevelés szempontjából csak a legkisebb mértékben is kifogás alá eshetnek.

Az előttünk levő két könyv is a Szent István-Társulat világravalóságát bizonyítja.

A jövő iskolaévből részleg életbelépő új tanterv új könyveket is kíván és a mostani könyváradatban előkelő hely illeti meg mind Bartha, mind Prónai könyvét.

Az olvasókönyv nagy pedagógiai körültekintéssel van szerkesztve. Az olvasmányok teljesen az utasítások szellemében vannak összeválogatva. Az olvasmányi darabok stílusa könnyen érthető. Dicséret illeti a szerkesztőt, hogy helyes tapintattal több katolikus tárgy olvasmányt is vett föl s e mellett az ifjúság hazafias érzésének ápolását is nagyban előmozdítja, mert Szent István, Szent Imre herceg, Szent László legendái mellett megismerkedik a hun-magyaromda legvonzóbb alakjaival is. A költemények közt találkozzunk mellőzött Mindszentynek egy szép versével is.

Az olvasott darabok emlékeztetőbe való részeit szép és változatos képek segítik és támogatják. E könyvet a nm. vallás- és közokt. miniszter 1211-1900. számú rendeletével engedélyezte. Ara füzve 1 korona 60 fillér, vászonkötésben 2 korona.

Az olvasókönyv hű támogatója annak az elméletnek, melyet Bartha dr. minden tekintet-

ben jeles nyelvtana nyújt. Ez a nyelvtan, melynek szerzője nyelvészeti téren jól hangzó nevet vívott ki magának, határozott nyereség az irodalomra nézve. A szerző anyagán teljes biztossággal uralkodik s ha itt-ott ismétlésbe esik, nem az ő hibája, hanem azon rendszeré, melyet az utasítások eléje szabtak. Ezt különben előszavában maga is beismeri, tehát eljárása teljesen tudatos.

A helyesírást lelkiismeretes alaposággal tárgyalja. A ki kis dínkok tanításával foglalkozott, tudja, micsoda nehézséggel kell e téren a tanárnak megküdenie és mégis mennyi türelemre van szüksége, hogy a IV. osztályig valami megnyugtató eredményt érjen el.

Bartha általában sikeresen használja föl az újabb nyelvi kutatásokat. Legtöbb cikkben bizonyos eredeti szín, önálló és mégis helyes fölfogás vehető észre.

A határozók tana nála sokkal érthetőbb, mint más szerzőknél. A mit a határozott és határozatlan tárgyról, a többtagu mondatrészekről s ezekben az alany és állítmány egyezéséről mond, nagyrészt újításszámba megy, de helyes és világos. Bartha József magyar nyelvtanát a nm. vallás- és közokt. miniszterium 1063-1900. számú rendeletével approbálta. Ara füzve 1 korona 20 fillér, vászonkötésben 1 korona 60 fillér.

Mind az olvasókönyv, mind a nyelvtan teljes mértékben megérdemelte a miniszteri megerősítést. A magyar nyelv tanáran a sor, hogy a szép kiállítású munkák középiskoláinkban otthonra leljenek. Megrendelhetők a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest VIII., Szentkirályi-utca 28.

Igazságszolgáltatás.

Mikor a közúti mulat.

A múlt év május havában a közúti vasut személyzete ünnepélylyé avatta azt a napot, a mikor a fürdői közlekedés megnyílt. Ebből az alkalmából a mozdonyt felvirágozták, *Juhos Péter* pályáőr pedig a nagyobb ünnepélyesség okáért 3 drb. durrantyt tett a sinekre. Ezt az ünnepélyes elindulást *Pányik Mari* szolgáló közvetlen közelből nézte, de rajta vesztett az olcsó mulatságon, mert a mint a durrantjuk az ünnepi vonat kerekai alatt explodáltak, egy vasszilánk a cselédleány czombjába furódott.

Ezért a kis ünnepélyességért állott tegnap a törvényszék előtt a két ügyetlen rendező *Gránát Miksa* kalauz és *Juhos Péter* pályáőr. *Juhos* pályáőr kijelentette, hogy ő a kalauz parancsára cselekedett, őt tehát a törvényszék fölmentette a vád alól, *Gránát Miksa* kalauzt pedig elítélte 3 napi fogházra és 10 korona pénzbüntetésre.

Pofozkodó jegyző. Valami ünnepségre készült Ugra község aprója-nagyja s mikor már összegyűlt ünneplő ruhába a közönség, *Kiss Gyula* községi jegyző nyitotta meg az ünnepélyt, nagyon is szokáulanul, de annál csattanóssabban. *Rózsa Ferencz* rektort, akivel régebbi idő óta nézeteltérésben volt, ott a közönség színe előtt felpofozta. Ennek az ünnepi nyitányának tegnap a vidékijárásbíróság előtt hangzott el a bírő ajkáról a fnáléja. Szólott pedig ez kemény 200 koronákról, amelyeket a gyors kezű jegyzőnek kell kiolvasni a bíróság kezéhez csengő ezüst koronákban.

A jótékonyaság hiénái.

A fővárosban valósággal mesterség, még pedig a legjövendősebb mesterségek közül való — a jótékonyasági egyletek alapítása. Lelketlen élősdí alakok összeharúcsolják a szegény emberek filléreit s aztán a jótékonyaság örve alatt maguk élnek belőle urasan, a jótékony czélra csak a morzsák jutnak. A leg-

több ilyen egyesületben igazi rablógazdálkodás folyik, a legpazarabbul költsékeznék a vezetők s ha lehet, még külön sikkasztanak is.

Néhány ilyen rablófészekre rájárt a rud az utolsó időkben. A főváros megvizsgálta ezeket az ugynevezett jótékony egyleteket s a legtöbb helyen vérlázító dolgok kerültek napfényre. Így történt az első hazai jótékony egyletnél is, a melynek egy *Jeszenszki Sándor* nevű ember volt az iroda-fnöke, pénztárosa és mindenegybe.

Hogy ez a *Jeszenszki* ur miként vezette az ügyet arról szomorú kép tárul fel a büntető törvényszéki tárgyaláson Budapesten, melyen sikkasztás büntette címén vonták felelősségre a jeles férfit. A nevezett egyesület, alapszabályellenesen fizetett ügynökök útján, 4500 tagra tudott szert tenni. Mind szegény munkás emberek. És *Jeszenszki* az egyesület kiadásairól, noha az évi bevétel 67500 koronára rugott, még könyveket sem vezetett.

A mi kiadás volt arról tetszés szerint készített valami följegyzést s a dologgal senki sem törődött. Vett két zászlót — 2400 forintért, aztén nagy dáridók mellett rendezett zászlószentelő ünnepet s ismét belekerült a muri 2474 forintba. Ilyen gyalázatos módon pocskolta el a szegény emberek fillereit *Jeszenszki*, mignem négy évi basáskodás után elcsapták.

A főváros tanácsa ugyanis 1898. elején megvizsgálván az egylet számadásait, a mellett, hogy e galád pénzszozást felfedte, arra is rájött, hogy *Jeszenszki* nagyobb összeget sikkasztott. A számadásokban még külön 15.643 korona hiány is mutatkozott. Ezért kellett ma a lelketlen embernek törvényt állania.

Jeszenszki Sándor, a vádlott, a mellét verdesve bangoztatta, hogy ő áriatian s azért hogy most bíróság előtt áll, a haragos ellenségeit okolta.

Elnök: Kik ért ellenségei alatt?

— Hát az utódomat, *Breuer Ferencz* elnököt.

Az elnök ere előveszi a kiadások néhány tételét, ugy a mint azokat *Jeszenszki* felszámította.

— Itt van 2400 foriot kiadás két zászlóért. Hát így gazdálkodott ön a szegény nép filléreivel?

— Annyiba került, kérem — mondja a vádlott.

— Akkor is gyalázat!

— Jóváhagyta a választmány...

— És persze a zászlókat megvenni Bécsbe kellett menni?

— Igenis, ott vettük.

— De miért? Azért hogy az egész bizottság kétszer is Bécsbe utazhassék egy kicsit mulatni. Nemde az utazások költségeit is föl számították?

— Igen.

— Itt van — folytatja az elnök — a bizottság egy vacsorájáért 147 forint. Igazán botrány!

Dr. Guthi védő: És sajnos, ez így van majd minden jótékony egyletben.

Elnök: Hát annál botrányosabb.

— Aztán volt készpénz is?

— A 2000 helyett csak 500 forint. Gyanakodni kezdtem s így sülték ki a sikkasztások.

A tárgyalás folyik.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Balogh Samu.*

768 Zsurka Zacharil — sikkasztás.

770 Blazs Juon felmenő ág. rokon ellen elk. testi sértés.

806 Juon György és társa — becsületsértés.

807 Buzás Imréné — becsületsértés.

808 Fargó József — becsületsértés.

822 Blaga Toma — rablás.

886 Bugy Sándor — zsarolás.

1618 Forrás Ferencz — lopás.

742 Halmazsán Tódor — sikkasztás.

814 Fekete Demeter — lopás.

842 Barta Miklós s t. — jogtalan elcsátítás.

845 Dehel Alexa — rágalmazás.

864 Kocsis Zs. — sikkasztás.
 1612 Vetési András — becsületsértés.
 1688 Varga Mihályné és társa — testi sértés.

Előadó: **Dr. Marienescu Athanás**

840 ifj. Tóth Sándor — Bálint Zsuzsanna.
 841 L. Hajdu Sándor — T. Elek Zsuzsanna.
 842 Szöllösi Sándor — Tar Kovács Zsófia.
 843 Barát József — Hatvani Mária.
 844 ifj. Bibarszky Gy. — Ondrejé Zsuzsanna.
 845 Szalontai János — K. Szabó Zsófia.
 846 Lázár Flóare — Argyelán János.
 847 Vinöze József — Juhász Julianna.
 848 Nagy Zsuzsanna — Dorokos Mózse.
 850 Nagy Erzsébet — Büdösi Károly.
 1154 Hegyi Ferenc — Dani Erzsébet.

Előadó: **Bócz Géza**

515 Pacht Anna — ifj. Lőcs Rezső.
 645 Molnár János — hagyatéki ügye.
 670 özv. Beck Adámné — hagyatéki ügye.
 766 Zsulányi János — hagyatéki ügye.
 815 Pantis Juop — hagyatéki ügye.
 863 ifj. Schwartz Lipótné — hagyatéki ügye.
 1472 Adók Juon — Szekeres Kálmán.

Előadó: **Lédeczky Lajos**

1832 Páli Samuel s neje — Mermetye Tótyer.
 1437 Nagy József s neje — Brückler Márton.
 1445 Magyar Lászlóné — Kuthy Béla.
 1464 Bartók Kálmán — Etlér Károly.
 1465 Bartók Kálmán — Etlér Károly.
 1466 Bartók Kálmán — Etlér Károly.

Előadó: **Bige Gyula**

128 Czikora Lajosné — becsületsértés.
 153 Malicza János — lopás.
 198 Tótyi Sándor — szándékos emberölés kísérlete.
 196 Zsak István s társa — lopás és orgazdaság.
 209 Török Sándor — becsületsértés.
 259 Góg György — rágalmazás.
 132 Otyis Juon és társa — lopás és orgazdaság.
 189 Gyarmat Juon — testi sértés.
 175 Pintye György — rágalmazás.
 176 Fehér Erzsébet — rágalmazás.
 177 Angyal Pásk — lopás.
 181 Császár Gzula — testi sértés.
 224 Lupsa Sándor — testi sértés.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Franziából fordította: **V. A.**

34.

Üldöztem őket hónapokig több mint háromszat agyonlövettem vagy felakasztattam közülük és ez a kegyetlenség nekem jól esett. Ime, barátom, így boszultam meg az én szegény feleségemet. De nekem csak a Garmendia emberei kellettek; nem bántottam én a quintokat* az útközeten kívül. Mégis szegény ördögök rettenetesen félnék tőlem: ők adták nekem az el Matarife, a mézáros melléknevet, melyet én abban az időben büszkén viseltem.

Kérdezni fogja talán, hogy enyhítette-e a háboru fájdalommat. Igen pillanatra, de nem tudtam soha elfelejteni, hogy a háboru iránti szeretetemet ölte meg Paulát és ez a rémes emlék mindig és mindentüvé követ. Különbben elég rosszat is éltem át a háboruban. Kétszer mentem Madridba, előbb Zaratiéguiel, nem soká a szerencsétlenség után a következő évben Negri gróffal. Kétszer kellett visszafordulnunk az Ebro-tól daczára győzelmeinknek. És ezalatt láttam elesni négy híres baszkot Guerggiét, Gauz-ot, Garcia-t és Ibanizt ugyanazon Maroko judás fegyverétől, ki később elárult bennünket. Ah, barátom, hogy van ez, hogy a legszebb, a legnemesebb szenvedélyek mélyén annyi keserűség van elrejtve!

* Quintoknak hívták az ujonczokat, mert a sorozásnál minden ötödik fiatal embert vettek fel.

Mikor V. Károly visszatért Franciaországba, én azon navarrai csapatok közt voltam, melyek öt végig kísérték mindenütt remény nélkül harczolja, lépésről, lépésre. Azután anyámhoz tértem vissza, Paula atyja bánatában meghalt. Elmentem Lesacába, hogy drága feleségem maradványait megkeressem és el is vittem azokat Ascaibe. Már mondtam önnek, hogy volt neki egy kis tuga, abban a korban még kis gyermek. Később férjhez ment: egyetlen fia, Domingó pedig már két év óta árva s attól kezdve én lakom itt ebben a kis házban, mely amiján után az övé. Szegény Paulától, az én gyorsan letűnt csillagomról nem maradt meg más, csak emléke és az a kis arezkó, melyet szobámba látott. Egy keresztül utazó művész festette le öt Bayoneban. Paula nekem készítette ezt a képet s ugyanabban az öltözetben van lefestve, mely akkor volt rajta mikor legelőször találkoztunk Lesacában.

Eh hallgatott az öreg hadfi, könnyei, melyeket eddig visszatartott, bőven folytak le napbarnított arcán, aztán hirtelen felkiáltott:

— Még Soroudo vagyok és a negrók ismét megérik karom erejét!

Domingó jelentette, hogy már éjfél van. Mánuel fölvette köpenyegét, mely alatt egy kard volt és lementünk Aguerriára. Domingónak egész a határig kellett nagybátyját elkísérni. Odalent várt már rá Ednard kocsija. Még egyszer megszorítottam Soroudo kezét.

— A viszontlátásra! Aztán tovarohantam a kocsival.

Csakugyan szerettem volna viszontlátni a derék katonát, de nem tehettem, mert nem fordultam meg többé a baszk földön. Csak annyit tudtam meg, hogy Mánuel elutazásom után néhány nappal hazatért, mert a vállalat nem sikerült. A következő év júniusában Eduardtól a következő sorokat kaptam:

— Soroudo visszatért Spanyolországba don Carlossal és régi barátjával Elio marsallal. Nem fog többé örülni a baszkok sikereinek: Eraulnál két golyó furdott a mellébe, mikor egy navarrai zászlóalját támadásna vezényelt.

(Vége.)

TAVIRATOK.

Ujabb inkompatibilitás.

Budapest, május 16. (Saj. tud. táv.) Az ülés után még 9 újabb összeférhetlenségi esetet jelentettek be a Ház elnökénél.

Az attasé kalandja.

Konstantinápoly, május. 15. Annak az incidensnek a híre, a mely Giessl báró osztrák-magyar katonai attasé tanulmányutja alkalmával az orosz-török határszélen állítólag előadódott, félreértésen alapszik. Giessl báró, az osztrák-magyar nagykövetség tagjainak utazása alkalmával rendesen követett szokás szerint, a Taurus osztrák-magyar állomáshajó egyik csónakján az Aurora nevű Lloyd gőzösre ment, a mi azután alaptalan kommentároka adott okot. Az attasé utazása ellen irányuló orosz sugalmazásról annál kevésbbé lehet szó, mert Giessl ezredes nagyon meleg hangu ajánlató leveleket kapott az orosz nagykövetségtől.

KÖZGAZDASÁG.

A thomas-foszfát liszt ára 1900-ban. A Thomas művek Syndicatusának egy a múlt hónapban tartott ülésén hozott határozata, a mely a Thomas-foszfátliszt árának kiszámítását új alapokra fekteti s az eddigi árat megváltoztatja, valamint az ezen határozatot a gazdaközönsséggel megismertető röpirat készítenek bennünket arra, hogy a szindicatus állításával szemben tájékozassuk a gazdaközönsséget a thomas-foszfátlisztnek a többi hasonló trágya, különösen a szuperfoszfáttal szembeni értékéről, illetve használhatóságának arányáról.

Az immár évek óta tartó trágyszási kísérletek alapján mindinkább bebizonyul az, hogy a thomas-salak ugy jövedelmezőség mint termésszaporító hatás tekintetében jóval megelőtte marad a szuperfoszfátnak, a minnek oka a két trágya összelételének különbségében van. Nevezetesen a szuperfoszfát könnyen a thomas-salak pedig nehezen oldható alakban tartalmazza a foszforsavat s éppen midőn a vetés évében letakarando vetemények alá használnak foszforsav műtrágyát, a legtöbb esetben ezelszerűbb inkább a szuperfoszfátot, mint a thomas-foszfátlisztet alkalmazni.

A vizsgálatok azt is kiderítették, hogy a szuperfoszfátnál mindenkor tisztább vagyunk a foszforsav oldhatóságával, ellenben a thomas-salaknál nem a ményiben azt részint a salak minősége, részint a külső körülmények módosítják, elannyira, hogy sokszor a forgalomba kerülő különböző minőségű salak hatása teljesen azonos viszonyok között is a legnagyobb eltéréseket mutatja, mert az egyikben a foszforsav könnyebben, a másikban nehezebben oldható alakban volt. Éppen ezen utóbbi körülmény indította a gazdákat azon álláspontfoglalásra, hogy a Thomas-foszfátliszt oldásánál az ár megállapításának alapját ne csak a porfinomság és az összfoszforsav tartalom képezze, hanem a cizitratoldhatóság, vagyis az, hogy az összfoszforsav hány százaléka oldható cizitratban, mert a kísérletek szerint a thomas-salak hatása annál erélyesebb, minél nagyobb százalékat teszi ki a cizitratoldható foszforsav az összesnek.

A Thomas művek szindikátusa respektálta is a gazdák ezen álláspontját s az ár megállapításánál tényleg azon usust követte, hogy összfoszforsav tartalom szerinti eladásnál a kilopercentet 26 fillérrel, a cizitratoldhatóság szerinti eladásnál pedig a kilopercentet 29 fillérrel számította.

De most a tisztelt szindikátus f. hó 7-én tartott értekezletén fordít egyet a dolgon s kimondja, hogy ezental csak összes foszforsav tartalom alapján adja el a salakot, sőt még ezzel sem elégszik meg, hanem felemeli a összfoszforsav kilopercentjének árát 26 fillérről Morvaországra nézve 28 fillérre, Csehországra nézve 28 fillérre, Magyarországra nézve 30 fillérre s végezetül, egy röpiratot ad ki, melyben hangzatos szavakkal iparodik a gazdákat meggyőzni arról, hogy ez áremelés csak látszólagos s az tényleg árcsökkenést jelent s hogy e határozatot voltaképen a gazdák érdekében hozták, meg akarván könnyíteni részükre a fontosabb foszfátokhoz való hozzáférést.

Hogy megczáfoljuk a szindikátusnak álláspontját s kimutathassuk egyrészt állítása tartatlanságát, másrészt azon tény, hogy ez áremelés mennyire drágítja a thomas-salak métermázsáját s mennyire észszerütlenné teszi jó tulajdonsága daczára a salak alkalmazását, a gyakorlatból vesszünk egy példát.

Előttünk fekszik a thomas-foszfátliszt adata, mely szerint az 21.92 százalék összfoszforsav mellett 15.61 százalék cizitratoldhatósággal bír, a mi 71.2 százalék oldhatósági foknak felel meg.

Az eddigi eladási mód szerint a vevő ezen thomas-salak métermázsáját 4 kor. 52 fillérért kaphatta meg, mert $15.61 \times 29 = 4.52$; a jövőben pedig 6 kor. 68 fillérért, mert $21.92 \times 30.5 = 6.68$; tehát most métermázsánként 2 korona 16 fillérrel s waggononként 216 koronával drágábban mint annak előtte és e mellett a vevő arra sincs jogosítva, hogy a thomas-lisztet, mint használhatósági feltételeknek meg nem felelő visszautasithassa.

A thomas-művek szindikátusa ugyanis egy 80 százalék cizitromsavoldhatóságú lisztnél csak 10 százalék elemzési latituedeot szavatol, vagyis 21.93 százalék összfoszforsav tartalommal bíró lisztél 15.34 százalék cizitromsavban vagy 14.33 százalék cizitratban oldható foszforsavval. Ha ezek után a megengedhető szélső hatást vesszük számításba, akkor a különbség a régi és új árszabás eredménye között még nagyobb.

Ugyanis egy 14.33% cizitratoldható foszforsav tartalmu liszt kerül $14.33 + 29 = 4$ korona 15 fillérbe, ellenben 21.92% összfoszforsav tartalmu liszt $21.92 \times 30.5 = 6$ korona 68 fillérbe, tehát ugyanazon thomas-liszt az új számítás szerint métermázsánként 2 ko-

rona 53 fillérrel illetve waggonként 253 koronával többbe.

Hisszük, hogy ezen számításunk eléggé érhetően reáczáfol a thomas-művek szindikátusának állítására s meg vagyunk győződve, hogy az árszámítás megváltoztatásával a szindikátus nem a gazdák érdekeinek előmozdítását, hanem a részvényesek osztalékának fokozását célozza.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. május hó 15-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Forgalmi kimutatás 1899. évi május hó 15-ről. Tiszta buza körülbelül 480 hltr, kétszeres buza 120 hltr, rozs 230 hltr, árpa 110 hkl. zab 140 hltr, tengeri 290 hltr, burgonya 350 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 82 drb, félhizott 170, sovány 190, süldő 380, malac: 550, hizott marha 17, jármás ökör 370 fejős tehén 210, borju 270, bivaly 9, juh és kecske 350, ló 297.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

- A Tiszántul eredeti távirata. -

Értéktőzsde.

Table with columns for Budapest, május 16. and various financial instruments like Osztrák hitel, Magyar hitel, Allamvasut, etc.

Határidők.

Table with columns for Budapest, május 16. and various commodities like Buza októberre, Buza áprilisra, Uj tengeri.

Table with columns for Rozs okt., Zab okt., Káposzta, repcze, aug. and corresponding values.

Hivatalos árfolyamok

Table listing official exchange rates for various currencies and commodities like Magyar aranyjárdék, Magyar koronajárdék, etc.

A szorokszótört fölé: s.

Dr. VUCSKICS GYULA.

532-1900 számhoz.

Árverési hirdetés.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad-város kir. járásbíróságnak 1900 évi V. I. 563/2. számú végzésével dr. Marton Henrik ügyvéd által képviselt Spitzer S. Samu felperes részére Ambrus György és neje alperes ellen 47 korona 82 fillér követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 612 kor. becsült ingóságokra a nagyvárad-városi kir. járásbíróság fenti számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók köve-

telése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Korona-utca 254. sz. házban leendő megtartására határidőül 1900 évi május hó 18. napján délután 2 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok, s egyéb ingóságok a legelőbbet ígérőknek készpénzfizetés mellett szükség esetén becsáron alul is el foguak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítettséghez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírott kiküldöttől vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1900. évi május hó 3-ik napján.

Batig Ferencz, kir. bir. végrehajtó.

Advertisement for a steam engine: Eladó és azonnal átvehető egy 4 lóerejű gőzcseplő-gép teljes felszereléssel, vasesztergályozó, szelelő-rosta, kovács szerszámok, mindennemű gazdasági eszközök és szobabutorok. Megtekinthetők Sternberg Lázár regálébérlő telepén, Fugyi-Vásárhelyen.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Large railway schedule table with multiple columns for routes like Budapest-Kolozsvár, Kolozsvár-Nagyvárad, Nagyvárad-Budapest, and various stations with departure and arrival times.